HKe

Saaja: Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: Talousvaliokunta torstai 08.10.2026 klo 12.10 / HE 175/2026 vp / Lausuntopyyntö

Asia: HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Business Finland kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavia huomioita asiaan:

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2027 on edelleen jouduttu laatimaan taloudellisesti haastavassa ja vaikeasti ennakoitavassa tilanteessa.

Globaalin toimintaympäristön muutokset vaikuttavat vaikeasti ennakoitavilla tavoilla myös Suomeen. Valta keskittyy suurille ja keskisuurille valtioille sekä suuryrityksille, ja keskisuuret vallat solmivat omia puolustus- ja kumppanuussopimuksiaan. Valtiot käyttävät yritystensä lisäksi yhä laajemmin taloudellisia riippuvuuksia painostuksen välineinä: kauppareiteistä, teknologiasta, rahoituksesta ja turvatakuista on tullut vaikuttamisen vipuvarsia. Tämä tapahtuu nopeammin kuin säännöt ja liittoumat ehtivät mukautua. Kauppa jakautuu blokkeihin, joissa markkinoille pääsy riippuu yhä useammin poliittisista valinnoista. Globaali yhteinen sopiminen vaikeutuu, eikä sopimuksia enää välttämättä noudateta.

Kokonaisturvallisuuden merkitys korostuu. Puolustusmenot kasvavat, ja Eurooppa ottaa enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan samalla, kun Yhdysvaltojen tuesta on tullut ehdollista. Yhdysvallat arvioi liittolaisiaan yksitellen ja jatkuvasti. Keskeisten merireittien häiriöistä on tullut pysyvä riski toimitusketjuille. Kriittiset mineraalit ovat siirtyneet teollisuuspolitiikasta turvallisuuspolitiikkaan, ja turvallisuusseulonta ulottuu keskeisiin teknologioihin ja niiden rahoitukseen. Mielipidevaikuttaminen, disinformaatio ja hybridioperaatiot ovat arkipäivää, ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvan sabotaasin riski on kasvanut. Paine kriittiseen omavaraisuuteen ja riippuvuuksien vähentämiseen kasvaa. Kiinan ylikapasiteetti ja tuotannon siirtyminen Eurooppaan ja sen lähialueille kiristävät kilpailua, ja EU valmistelee keinoja kokonaisten toimialojen suojaamiseksi. Arktisesta alueesta on tullut suurvaltapolitiikan kiistakenttä, mutta samalla arktisten olosuhteiden innovaatioille syntyy markkinoita.

Suomen on mukauduttava ja etsittävä ketterästi ”pelipaikkoja”. Murrosten keskellä markkinoita jaetaan uudestaan ja yritysten toimittajaverkostot muuttavat muotoaan. Tämä avaa myös uusia mahdollisuuksia: väistyvät toimittajat korvataan uusilla, jolloin ketterälle, osaavalle ja luotettavalle toimijalle avautuu mahdollisuus hakeutua uusiin houkutteleviin asemiin kansainvälisissä arvoverkostoissa. Kriisinkestävyydestä, toimitusvarmuudesta ja luotettavuudesta tulee kilpailuvaltteja. Euroopan puolustuksen vahvistaminen avaa suomalaisyrityksille mahdollisuuksia kaksikäyttötuotteiden, arktisen teknologian, avaruus- ja kvanttiteknologian sekä mineraalien jalostuksen parissa. Yritykset tarvitsevat selkeää tietoa Yhdysvaltojen, EU:n ja Kiinan eriytyvistä säännöistä. Myös kansallisella tasolla on oltava valppaana taloudellisissa partnerisuhteissa..

Suomessa talouskehitys näyttää lopultakin kääntyneen selvästi positiiviseen suuntaan, mutta julkisen talouden rakenteelliset ongelmat eivät ole poistuneet. Suomen talouskehityksestä voi nyt perustellusti olla aiempaa optimistisempi. Kasvu on palaamassa, investointeja syntyy ja yritysten näkymät ovat parantuneet. Suomen julkisen talouden rakenteellisia ongelmia ei kuitenkaan ole ratkaistu. Velkaantuminen, väestön ikääntyminen, heikko tuottavuuskehitys ja julkisten menojen rakenteellinen kasvu ovat edelleen jäljellä. Siksi Suomen on edelleen yhtaikaa vahvistettava kasvun edellytyksiä ja parannettava julkisen sektorin tehokkuutta. ***Innovaatiovetoinen kasvu on keskeinen osa Suomen tulevan menestyksen reseptiä.***

Valtion T&K-panostukset lisääntyvät T&K-rahoituslain pohjalta.

Suomi on aiemmin tunnistanut korkeatasoisen osaamisen ja TKI-toiminnan merkityksen kilpailukyvyn, tuottavuuden kasvun ja hyvinvoinnin perustana. Kestävä talouskasvu perustuu pitkällä aikavälillä tutkitusti ennen kaikkea tuottavuutta parantaviin aineettomiin investointeihin, joilla luodaan uutta osaamista ja innovaatioita. Talouskasvun turvaamisesta ja julkisen talouden vahvistamisesta nousevat tarpeet Suomen T&K-panostusten kasvattamiselle on hyvin vakuuttavasti analysoitu ja perustelu useissa viimeaikaisissa selvityksissä[1].

Yritysten investointipäätösten ja Suomen taloudellisen maakuvan kannalta on erittäin tärkeää, että valtion T&K-panostuksien kasvattamista koskevista sitoumuksista pidetään kiinni. Valtion T&K-rahoituksen kasvua ohjaava laki ja valtion T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelma luovat entistä paremmin ennustettavan ja vakaamman innovaatioympäristön, joka tukee aineettomien investointien kohdentumista Suomeen. Paljon positiivista huomiota saaneesta päätöksestä perääntyminen aiheuttaisi huomattavaa haittaa Suomen kaupalliselle maakuvalle, ja Suomeen suuntautuvissa investointisuunnitelmissa poliittisen riskin tulkittaisiin nousseen huomattavasti.

Vastikään on päättynyt lausuntokierros luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030 annetun lain 2 §:n muuttamiseksi. Business Finland pitää ymmärrettävänä ehdotusta, jonka mukaan valtion T&K-rahoituksen vuosittaisten korotusten määrä määräytyisi vuosittain uusimman talousennusteen perusteella. Business Finland suhtautuu kuitenkin kielteisesti luonnokseen sisältyvällä tavalla muotoiltuun ehdotukseen, jonka mukaan valtion T&K-rahoitukseen voitaisiin lukea enintään 50 miljoonaa euroa sellaista innovaatiorahoitusta, joka ei täytä tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmää. Muutos johtaisi tutkimus- ja kehittämistoimintaan kohdistuvan rahoituksen kasvun alenemiseen ilman vastaavaa lisäystä tutkimustulosten hyödyntämistä ja kaupallistamista tukeviin toimenpiteisiin.

Valtion T&K-rahoituksen määrän ohella sen vaikutukset kasvuun riippuvat myös sen suuntaamisesta. Tutkimuksen ja tutkimusyhteistyön arvo ei synny ensisijaisesti julkaisuista, vaan siitä, kuinka hyvin tutkimuksesta rakennetaan polku osaamisesta kaupallistamiseen, yritysten kasvuun ja kansalliseen kilpailukykyyn.[2] Tilastokeskuksen uusimman tilaston mukaan valtion T&K-panostuksista vain 14 % kohdistui yritysten kannusteisiin.

Business Finlandin T&K-rahoitusvaltuudet kasvavat suunnitellusti.

Business Finlandin avustusmuotoiset T&K-toiminnan rahoitusvaltuudet ensi vuodelle ovat julkisen talouden suunnitelman ja T&K-rahoituksen monivuotisen suunnitelman linjausten mukaisesti kasvamassa 160 milj. euroa. Muutosten jälkeen Business Finlandin avustusmuotoiset kannusteet yritysten T&K-toimintaan ovat 450,558 milj. euroa, ja rahoitus yliopistojen, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja muiden julkisten organisaatioiden yritysläheisen tutkimuksen rahoitus 258,164 milj. euroa. Lisäksi T&K-rahoitusta kohdennetaan Euroopan avaruusjärjestön ohjelmatoimintaan 43,702 milj. euroa.

Muuhun innovaatiotoimintaan kuin T&K-työhön kohdistuvat rahoituskannusteet kasvavat 6,285 milj. euroa. T&K-kannusteiden lisäksi Business Finlandin kautta kohdennetaan avustusmuotoista rahoitusta sellaiseen yritysten innovatiiviseen uudistumiseen, joka ei tilastoidu T&K-toiminnaksi. Tällaisia rahoituskohteita ovat erityisesti start up -yritysten kehittäminen, viennin ja kansainvälistymisen valmistelu sekä ekosysteemikehitys.

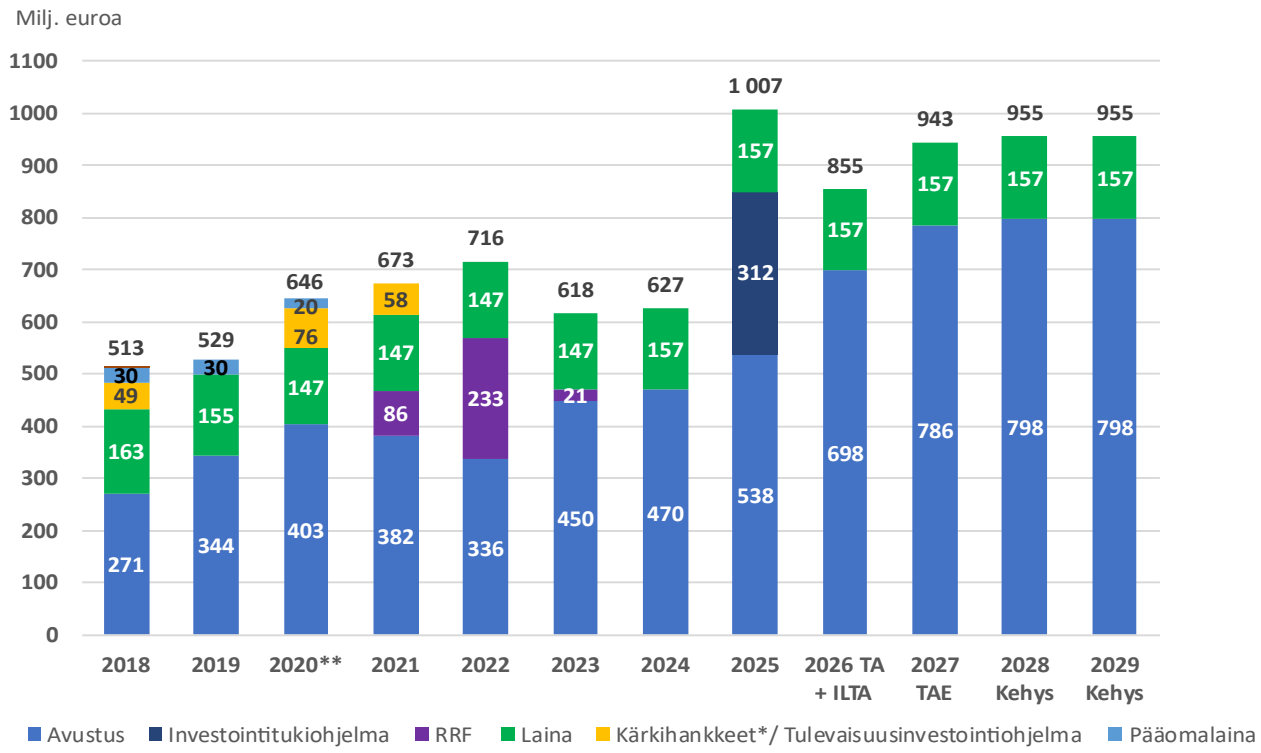
---

[1] Katso esim. (a) Vihriälä, Vesa; Holmström, Bengt; Korkman, Sixten; Uusitalo, Roope, *Talouspolitiikan strategia koronakriisissä*, Valtioneuvoston julkaisuja 2020:13, (b) Kestävän kasvun työryhmä, *Kestävä talouskasvu ja hyvinvointimme tulevaisuus*, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:12, (c) Teknologianeuvottelukunta, *Suomen teknologiapolitiikka 2020-luvulla: Teknologialla ja tiedolla maailman kärkeen,* Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:30, (d) Parlamentaarinen TKI-työryhmä, *Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskeva monivuotinen suunnitelma*: Parlamentaarisen TKI-työryhmän 2022 loppuraportti, Valtioneuvoston julkaisuja 2023:13, (e) *Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030*, Hallituksen esitys HE 211/2022 vp.]

[2] Katso esim. DeSilva, M., Dinckol, D. and Watkins, A. Aug 2026. University-driven International R&I Generating Economic Value to the UK. Oxford, UK: Innovation and Research Caucus

Näillä rahoituskohteilla on kiinteä yhteys T&K-toimintaan, ja ne tukevat suoraan T&K-panostuksilla tavoiteltavien hyötyjen saavuttamista. Tähän rahoitukseen on vuosien 2024-2026 aikana kohdennettu peräti 47 milj. euron tasopudotus. Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2027 suunta kääntyy, mutta aiemmasta tasosta jäädään kauas. Uusille hankkeille voidaan myöntää rahoitusta noin 23,8 milj. euroa. Tämän lisäksi on edelleen osoitettu 10 milj. euroa audiovisuaalisten tuotantojen tuotantotukiin, joita leikkaukset eivät koskeneet.

Business Finlandin myöntövaltuuksien kehitys vuosina 2018-2030 on esitetty kuvassa 1.

*) 2018 Sipilän hallituksen kärkihankerahoitus, 2020-21 Marinin hallituksen tulevaisuusinvestointiohjelma
**) ei sisällä poikkeusrahoitusta (korona)

Kuva 1: Business Finlandin rahoitusvaltuudet 2018-2030. Lähteet: TA 2018-2026, TAE 2027, JTS 2027-2030 Vuoden 2026 valtuuksiin sisältyy kuvassa IPCEI-rahoitukseen (Important Projects of Common European Interest) kohdennettu avustusvaltuus, 78 milj. euroa, joka siirtyy osin käytettäväksi vuonna 2027.

Business Finlandin lainamuotoiset rahoitusvaltuudet yritysten T&K-toimintaan säilyvät entisellä tasolla, joka on noin 157 milj. euroa. Lainoista T&K-toimintaan kohdistuu valtaosa, noin 141 milj. euroa. Lainamuotoisille rahoituskannusteille on kysyntää erityisesti nopeaa kasvua tavoittelevien start up -yritysten hankkeissa sekä uusien innovatiivisten ratkaisujen skaalaamiseksi tarvittavissa kokeiluissa ja pilotointihankkeissa. Business Finlandin lainojen kysyntä on viime vuosina selvästi ylittänyt rahoitusvaltuuksien määrän. Kansallisten linjausten mukaisesti T&K-toiminnan rahoituskannusteiden kasvu on kuitenkin kohdennettu avustuksiin, joilla on tutkitusti suurempi vaikuttavuus kokonaan uusien rohkeiden innovaatioiden luomisessa sekä yhteistyön lisäämisessä eri kokoisten yritysten ja tutkijoiden välillä.

T&K-rahoituksen kysyntä on erinomaisella tasolla ja rahoituksen kohdentamista ohjaa valtion T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelma.

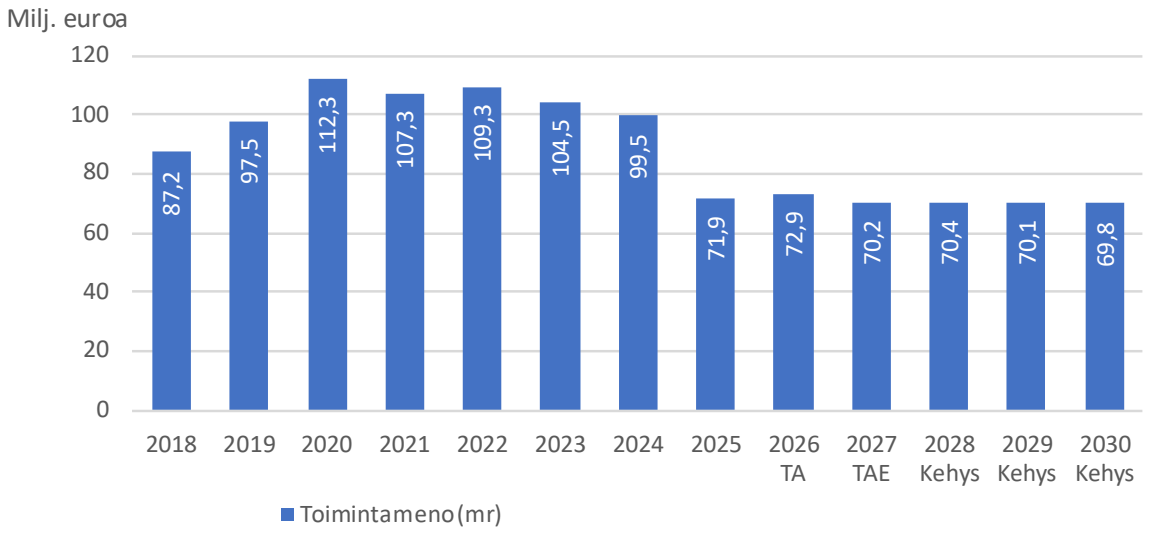
Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen monivuotinen suunnitelma ja tutkimus- ja innovaationeuvoston vahvistamat kansalliset valinnat ovat ohjanneet Business Finlandin rahoitukseen liittyvää päätöksentekoa. Suomen kansallisen edun näkökulma ja kestävän talouskasvun tavoittelu määräävät rahoitustoiminnan suunnan. Business Finlandin rahoitustoiminnalla halutaan saavuttaa:

- Ennätysmäärä tuottavuutta parantavia **yksityisiä T&K- ja kasvuinvestointeja.**
- Tasoloikka **kunnianhimoon** ja **innovaatioyhteistyöhön.**
- Maailmanluokan edellytykset **kansallisten vahvuuksien uudistamiselle** ja **uusien kasvualojen synnylle.**
- Luottamus Business Finlandin **vaikuttavuuteen, vastuullisuuteen** ja **tehokkuuteen**.

Business Finlandin rahoituksen kasvu kohdennetaan lähes kokonaan rahoituspalveluihin, jotka välittömästi edistävät yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä. Lisärahoituksesta tähän mennessä saatujen hyvien kokemusten ja hyvän hakemustilanteen pohjalta vuodelle 2027 esitetty lisärahoitus ollaan kohdentamassa pääosin samoihin toimintamuotoihin kuin kuluvana vuonna. T&K-rahoituksen kysyntä vuonna 2026 on jo ylittänyt aiempien huippuvuosien tason.

T&K-panostusten hyödyt varmistavien asiantuntijaresurssien leikkaukset vaikeuttavat T&K-panostusten kasvattamisella tavoiteltujen hyötyjen saavuttamista.

Toimintamenorahoituksen leikkaukset ja tekevät merkittävästi lisääntyvien rahoituskannusteiden vaikuttavuuden ja vastuullisuuden turvaamisesta vaikeaa. Business Finlandin toimintamenojen kehitys vuosina 2018-2030 on esitetty kuvassa 2. Kokonaiskuvaa sekoittaa pääosin vuonna 2025 toteutettu ulkomaanverkoston rahoituksen siirto ulkoministeriölle. Vertailukelpoinen toimintamenojen rahoitus kuitenkin on laskenut kolmessa vuodessa (2024-2027) yhteensä yli 13 milj. euroa. Toiminnan sopeuttamiseksi laskevaan toimintameno-rahoitukseen Business Finland -kokonaisuudessa toteutettiin vuonna 2025 koko henkilöstöä koskeneet muutos- ja YT-neuvottelut, jotka johtivat 60 työsuhteen päättymiseen.

Kuva 2: Business Finlandin toimintamenojen rahoitus 2018-2030.
Lähteet: TA 2018-2026, TAE 2027, JTS 2027-2030

Vastuullinen julkisen rahan käyttäminen edellyttää aktiivista vaikuttavuuden seurantaa.

Business Finlandin aiemman toiminnan vaikuttavuudesta on paljon tutkittua tietoa. Vuosina 2019–2025 Business Finlandista on tehty noin 25 päämäärä- ja vaikuttavuusarviointia, joita on tehnyt 9 kotimaista ja 5 ulkomaista arviointiorganisaatiota. Lisäksi on tehty noin 25 ohjelma-arviointia, joissa on arvioitu yhteensä 65 ohjelmaa. Näitä on tehnyt 6 kotimaista ja 5 ulkomaista arviointiorganisaatiota.

Yhteenveto vaikuttavuusarviointien tuloksista löytyy ”Kilpailukykyä innovaatioista, investoinneista ja matkailusta” -raportista vuodelta 2026. (Kilpailukykyä innovaatioista, investoinneista ja matkailusta). Alla on esitetty poimintoja tutkimuksista ja arviointihavainnoista:

Panosadditionaliteetti – TKI-panostukset, henkilöstö ja investointipäätökset

- T&k-tuet eivät syrjäytä yksityistä t&k-rahoitusta. Martikainen et al. (2023)
- T&K-tuilla on selvä ja positiivinen vaikutus yritysten TKI-työllisyyteen, sekä yritysten päätökseen tehdä T&K-investointeja. Norkio & Busk (2026)
- Yhden prosentin kasvu t&k-tukieuroissa nosti otoksen yritysten t&k-intensiteettiä noin 2,5 % ja vaikutuksen kesto oli 8 vuotta. Koski et al. (2020)

Käyttäytymisen muutokset – innovointitavan, kyvykkyyksien ja riskinoton muutos

- Tki-tuet stimuloivat uudenlaisempaa ja vaikuttavampaa innovointia. Van Der Have & Deschryvere (2026)
- T&k-rahoitus ei lisää yritysten yhteistyötä tai verkottumista 3 vuoden seurannassa. Norkio & Busk (2026)

Tuotosadditionaliteetti – innovaatiot, yritysten synty, kasvu ja taloudelliset tulokset

- T&k-tukien vaikutukset ovat melko pysyviä, kasvavat ajan myötä ja saavuttavat huippunsa 5–8 vuotta tukipäätöksen jälkeen. Van Der Have & Deschryvere (2026)
- Lyhyen aikavälin tarkastelussa (max. 3 vuotta tukipäätöksen jälkeen) t&k-tuilla ei ole vaikutuksia patentointiin tai innovaation todennäköisyyteen. Norkio & Busk (2026)
- 40 % Research to Business -projekteista sai aikaan toimivan prototyypin ja 35 % johti uuden startup-yrityksen perustamiseen. (Grunfeld et al. 2025)
- Vuodesta 2014 lähtien Research to Business -hankkeista on syntynyt 213 startup-yritystä, joista noin 30 % keskittyy terveysteknologiaan tai -alaan. (Grunfeld et al. 2025)
- Viiden vuoden kuluttua perustamisesta 18 % Research-to-business -instrumentin kautta syntyneistä yrityksistä luokitellaan selvästi menestyneiksi arvonlisän, liikevaihdon kasvun ja kannattavuuden perusteella. (Grunfeld et al. 2025)
- T&k-tukea saaneet yritykset kasvavat huomattavasti nopeammin kuin muut yritykset, kun mittareina ovat liikevaihto, työllisyys sekä aineeton ja aineellinen pääoma. Vaikutuksia arvonlisän kasvuun ei löydetä. Norkio & Busk (2026)
- Business Finlandin T&K-rahoituksella on myönteinen ja tilastollisesti merkitsevä vaikutus työllisyyteen ja liikevaihtoon pk-yrityksissä ja mikroyrityksissä. Oosi et al. (2024)
- Business Finlandilta saatava rahoitus korreloi yrityksen mahdollisuuteen kasvaa scaleup-yritykseksi kolmen vuoden sisällä. Oosi et al. (2024)
- Finanssikriisin jälkeinen heikko tuottavuuskehitys ei johdu siitä, että t&k-toiminnan tuottavuusvaikutukset olisivat laskeneet. Valmari (2022)
- Tekesin rahoituksella on kausaalinen vaikutus startup-yritysten kasvuun. Lisäksi Tekesin rahoittamien startupien toteutunut menestys vaihtelee vertailuryhmän yrityksiä enemmän, mikä viittaa oikeansuuntaiseen riskinottoon rahoitettavien hankkeiden valinnassa. Halme - Rouvinen et al. (2018)

Markkina- ja järjestelmätason huomiot ja vaikutukset

- T&k-tuet eivät aiheuta negatiivisia kilpailuvaikutuksia tai markkinavääristymiä. Norkio & Busk (2026)
- Tutkimuksessa ei löydetä viitteitä siitä, että t&k-tuet hidastaisivat luovaa tuhoa rahoittamalla alhaisen tuottavuuden yrityksiä. Norkio & Busk (2026)
- Innovaatiopolitiikka on tehokkainta on silloin, kun se suuntaa T&K-tuet yrityksille, joilla on suurin innovaatiokyky. Einiö et al. (2022)